

Dekadni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji od 1. do 10. maja 2016

Povzetek

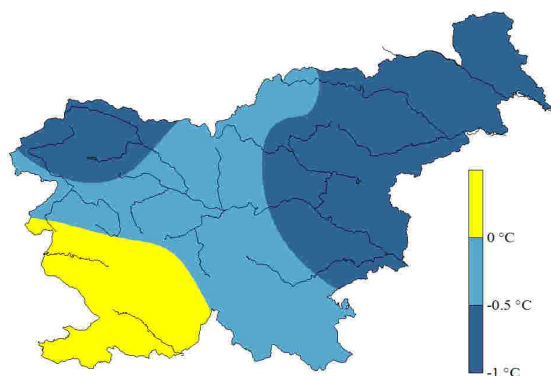
Po pozebi ob koncu aprila je v prvi dekadi maja zavladovalo zatišje, ponekod z nekoliko podpovprečnimi temperaturami zraka in nadpovprečnimi padavinami. Razmere so bile ugodne za širjenje glivičnih bolezni na sadnem drevju in hkrati neugodne, da bi si drevje in številni posevki lahko hitro opomogli od stresa zaradi zmrzali. Nekatere posevke je bilo potrebno na novo posejati. V vzhodni in severovzhodni polovici države so bila tla ves čas obilno založena z vodo, v nasprotju z Obalo in Goriško, kjer se je dekada zaključila s primanjkljajem vodne bilance.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Po izjemno mrzlem obdobju v zadnjih dneh aprila, so se temperature zraka vrnile v običajno območje za začetek maja. Od dolgoletnega povprečja so odstopale večinoma za pol stopinje, na vzhodu in severozahodu države pa so bile pod povprečjem do 1 °C. Povprečne dnevne temperature zraka so se gibale od okrog 12 °C na Koroškem, do 14 °C v osrednji Sloveniji, nad 15 °C so bile na jugozahodu. Najnižje jutranje temperature zraka so se v višjih predelih spuščale do okrog 0 °C, na Koroškem do okrog 3 °C, sicer pa od 4 °C v Prekmurju do več kot 7 °C na Obali in toplotnem otoku v Ljubljani. Jutra so bila resda še nekoliko hladna, vendar pa nas je v jasnih popoldnevih prijetno grelo sonce. Najvišje dnevne temperature zraka so presegale tudi 20 °C, v Biljah so zabeležili en toplej dan s 25 °C. Na zahodu se je vsota sončnih ur približala povprečnim vrednostim, v osrednji Sloveniji in na vzhodu pa jih je bilo nekoliko manj, od 70 do 85 %. Vrednosti so se gibale večinoma od 50 do 60 ur, na jugozahodu pa od 70 do 80 ur. Padavine so se pojavljale predvsem v obliki ploh in neviht. Dežja je bilo le malo na jugozahodu države, njegova količina pa se je povečevala proti severovzhodu. Na Obali in Goriškem so padavin, v dveh deževnih dneh, izmerili manj kot 10 mm. Drugod je bilo takih dni več, v osrednjem delu države je padlo okrog 30 mm dežja, na vzhodu več kot 40 mm, največ na Koroškem in mariborskem, več kot 80 mm.

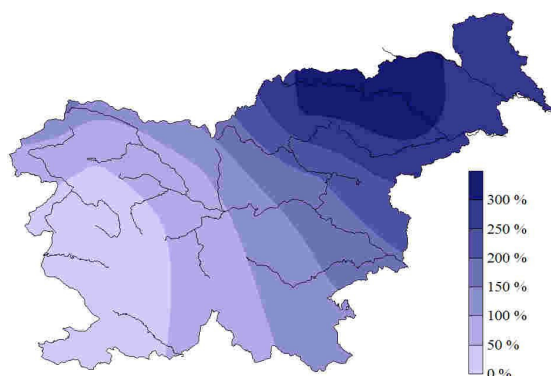
Dekadne povprečne temperature zraka, absolutne maksimalne in minimalne dnevne temperature zraka (T, °C) in odklon dekadne povprečne temperature zraka od povprečja 1981–2010 (na sliki)

Postaja	Tpovp	Tmax	Tmin
Bilje	15,4	25,0	6,1
Portorož let.	15,9	23,4	7,8
Ljubljana	14,1	23,8	7,4
Novo mesto	13,5	23,3	5,8
Celje	12,6	23,7	5,3
Maribor let.	13,4	23,4	6,2
Murska Sobota	13,6	21,5	4,1
Rateče	9,0	20,1	0,4
Slovenj Gradec	11,8	21,7	2,8

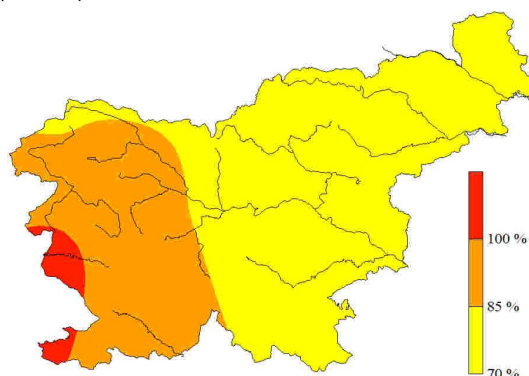
Dekadne vsote padavin (RR, v mm), število suhih in deževnih dni ter odklon vsote padavin od povprečja 1981–2010 (na sliki)

Postaja	RR	suhi	deževni
Bilje	6,6	8	2
Portorož let.	8,5	7	3
Ljubljana	27,0	3	7
Novo mesto	40,8	4	6
Celje	50,4	5	5
Maribor let.	83,1	5	5
Murska Sobota	54,3	6	4
Rateče	67,8	4	6
Slovenj Gradec	88,1	6	4

Dekadne vsote ur sončnega obsevanja (ure), maksimalna dnevna vsota ur sončnega obsevanja ter odklon dekadne vsote od povprečja 1981–2010 (na sliki)

Postaja	Sončno obsevanje	Max
Bilje	70,2	13,1
Portorož let.	79,1	13,4
Ljubljana	55,6	11,3
Novo mesto	51,6	9,9
Celje	48,0	11,6
Maribor let.	58,5	12,1
Murska Sobota	57,4	11,3
Rateče	42,5	7,4
Slovenj Gradec	53,6	11,2

TEMPERATURA TAL

Povprečne temperature tal so bile na Primorskem med 17 in 19 °C, drugod med 13 in 15 °C. Tako kot zadnjo dekada aprila so bila tudi v prvi dekadi maja tla hladnejša od povprečja. Odstopanja so se v setveni globini gibala med 1,5 in 2 °C, le na Obali je temperatura tal še vztrajala nekoliko nad povprečjem. Najvišje temperature so se v globini 5 cm povzpelle do skoraj 27 °C, drugod so se gibale med 19 °C in 21 °C, nekoliko globlje v tleh so bile najvišje temperature za okoli 3 °C nižje. Minimalne temperature tal so se v večjem delu države spustile do okoli 10 °C, na Obali do 12 °C.

Dekadna povprečna temperatura tal, odklon od povprečja 2001–2010 ter absolutna maksimalna in minimalna temperatura tal v globini 5 in 10 cm (Tt, °C)

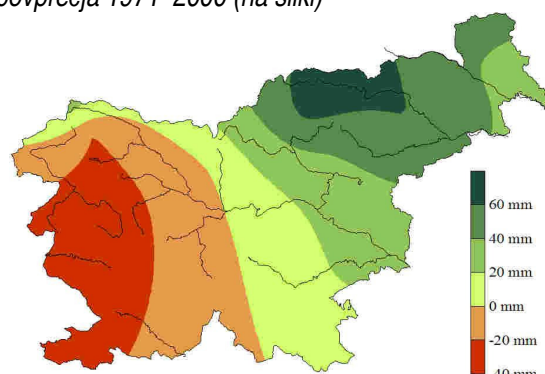
Postaja	5 cm				10 cm			
	Ttpovp	Odklon	Ttmin	Ttmax	Ttpovp	Odklon	Ttmin	Ttmax
Bilje	18,5	-0,2	11,9	27,4	18,3	-0,2	12,2	25,0
Portorož let.	18,3	0,7	12,2	26,9	17,9	0,4	13,2	22,3
Ljubljana	14,5	-1,7	10,2	19,9	14,5	-1,5	10,7	18,0
Novo mesto	14,6	-1,4	9,8	21,3	14,5	-1,4	10,6	18,6
Celje	14,0	-2,0	10,8	19,3	13,8	-1,9	11,0	17,0
Maribor let.	14,2	-2,2	10,0	21,4	13,8	-2,3	10,4	18,4
Murska Sobota*	/	/	/	/	/	/	/	/
Slovenj Gradec	13,2	-1,9	8,8	20,2	13,1	-1,9	9,2	17,2

VODNA BILANCA IN IZHLAPEVANJE

Dekadne vrednosti evapotranspiracije so bile na jugozahodu blizu povprečnih za ta čas, od 30 do 40 mm, drugod malce nižje, od 23 mm v višjih legah, do okrog 30 mm na severovzhodu. Vrednosti vodne bilance v prvi majski dekadi pa so bile predvsem na jugozahodu negativne (vodni primanjkljaj je znašal okrog 30 mm), drugod pa od 10 mm, na Dolenjskem, do več kot 50 mm na severovzhodu, na Koroškem nad 60 mm. Odstopanje vodne bilance deli Slovenijo na dva dela, negativno odstopanje na zahodu in pozitivno na vzhodu države.

Dekadne vsote meteorološke vodne bilance (VB, mm), evapotranspiracije (ET₀, mm), število dni z ET₀ > 5 mm/dan ter odklon dekadne meteorološke vodne bilance od povprečja 1971–2000 (na sliki)

Postaja	VB	ET ₀	ET ₀ > 5 mm
Bilje	-30,1	36,7	0
Portorož let.	-31,3	39,8	0
Ljubljana	-2,0	29,0	0
Novo mesto	13,9	26,9	0
Celje	22,5	27,9	0
Maribor let.	52,1	31,0	0
Murska Sobota	24,7	29,6	0
Rateče	44,4	23,4	0
Slovenj Gradec	64,9	23,2	0

STANJE RASTLIN

Pozeba je vzela velik del pridelka. Sadjarji poročajo, da se plodiči, ki so pozebo preživel, prepočasi debelijo. Škodi po pozebi pa bo potrebno dodati še škodo zaradi drobnejših in skladiščno slabo obstojnih plodov, ki se razvijejo iz preživelih brstov nižjega reda, kakor tudi ceno ukrepov za ohranitev okrnjenega pridelka in prilagajanja fiziološkim potrebam prizadetih rastlin v naslednjih letih.

Na severovzhodu države ponovno sejejo buče, ponekod tudi koruzo. V začetku maja razmere za setev niso bile ugodne zaradi čezmerne namočenosti tal, a so se do konca dekade tla le nekoliko osušila, zaloga vode v tleh pa je bila še vedno zelo dobra. Skoraj dekada so bile temperature zraka le okoli povprečja, ali celo pod njim zaradi česar je rast mladih posevkov nekoliko zastala. Pod povprečje so se ohladila tudi tla. Pomembnejše vrste trav latijo, najzgodnejši lisičji rep že polno cveti, kar pomeni da so že postale primerne za siliranje. Temperature zraka in pogoste padavine pa niso omogočale sušenja do primerne vlažnosti za spravilo v silose. Pogoste padavine in omočenost listja pa so omogočale okužbe z glivičnimi boleznimi, zlasti so bile močne primarne okužbe s škrlupom.

NOVICA – POZEBA IN SNEG OB KONCU APRILA

Neobičajno visoke temperature zraka v večjem delu aprila so hitreje kot običajno prebudile vegetacijo, ki je bila zato ob koncu aprila ob vdoru hladnega polarnega zraka močno občutljiva na izjemno nizke temperature, ki so predvsem 26. aprila povzročile pozebo. Veliko preglavic v kmetijstvu pa je 27. ter 28. aprila povzročil tudi težak, moker sneg, ki je zajel severno polovico in tudi osrednji del Slovenije.

Podatki o začetku cvetenja sadnih rastlin (fenološki monitoring ARSO) v Sloveniji kažejo, da je spomladansko cvetenje sadnega drevja vse zgodnejše. Na primer, zgodnje vrste koščičarjev cvetijo 2 dni na 10 let bolj zgodaj kot na začetku petdesetih let prejšnjega stoletja. O podobnih ugotovitvah poročajo tudi številni tuji viri. Z zgodnejšim cvetenjem narašča tudi tveganje za spomladansko pozebo zaradi vdorov hladnega zraka.

Izjemne vremenske razmere v primerljivem času z letošnjo ohladitvijo v zadnji tretjini aprila pričajo, da so bile ohladitve do kritičnih vrednosti ali celo nižje zabeležene skoraj ob podobnem času tudi v preteklosti. Na primer, nekaj stopinj pod ničlo so bile zabeležene temperature 22.4.1982 (SV države), 25.4.1988 (Maribor). Tudi snežna odeja v prvih dneh maja je že presenečala. Na primer 5. maja 1978 je na Notranjskem zapadlo od 30 do 40 cm snega. Sneg v tako poznem času povzroči zelo veliko škodo na listavcih in sadnem drevju, ki so že olistani in na posevkih oljne ogrščice in žitih tik pred klasenjem. Škoda ob letošnjem snegu je bila še toliko večja, ker je fenološki razvoj v prvi polovici aprila potekal hitreje kot običajno. Na območjih kjer so bili listi še v začetnih fazah razvoja, je bila škoda zaradi lomov precej manjša.

Več o vremenski situaciji izjemnega dogodka ter o vplivu na kmetijske rastline najdete na

(*Vremenski portal* → *Podnebje* → *Izjemni dogodki* → *Mraz, pozeba in sneg od 25. do 30. aprila 2016*):

http://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/weather_events/mraz-pozeba-sneg_25-30apr2016.pdf

PETDNEVNA PROGNOZA VREMENA izdana dne 13. 5. 2016

SLOVENIJA	Petek	Sobota	Nedelja	Ponedeljek	Torek
Vreme/Pojavi					
Megla/Nevihte					
Pojavi	plohe	plohe	dež	plohe	dež
Tmax [°C]	16	17	13	15	16
Tmin [°C]	11	12	9	6	5
Veter					
Hitrost vetra [km/h]	18 .. 36	7 .. 18	7 .. 18	0	0

Verjetnostna 10 dnevna modelska napoved vremena je dostopna na:

<http://meteo.arso.gov.si/met/sl/app/webmet/> pod povezavami *Vreme podrobneje* /*Modelska napoved*/*Verjetnostna napoved - 10 dni*